

ROBERTO
GARCÍA CONTÁN

PODCAST I RÀDIO A L'ESCOLA

QUÈ ENS APORTA EL PODCASTING A L'AULA?

El podcasting permet difondre continguts d'àudio de forma simple i oberta. El procés d'escolta es pot repetir i revisar totes les vegades que siga necessari fins a tenir el resultat final.

Destaquem la seua capacitat de suport en l'aprenentatge i treball col·laboratiu.

GENERALITAT
VALENCIANA
Conselleria d'Educació,
Investigació, Cultura i Esport

TOTS
A UNA
VELL

cefire

"Podcast i Ràdio"

Elaborat per Roberto García Gontán per al CEFIRE Artísticoexpressiu

Subdirecció General de Formació del Professorat. Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport

Baix llicència Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional

garcia_robgon@gva.es

ÍNDEX

1. PER QUÈ PODCAST? Justificació
2. INTRODUCCIÓ. Origen i evolució
3. DEFINICIÓ
4. TIPUS DE PODCAST
5. REALITZACIÓ. Fases d'edició
6. INSTAL·LACIÓ, Muntatge d'elements per fer podcasting
7. AVALUACIÓ. Instruments d'avaluació

BIBLIOGRAFIA

PER QUÈ PODCAST?

1 // JUSTIFICACIÓ

EL PODCASTING PERMET
DIFONDRE CONTINGUTS
D'ÀUDIO DE FORMA
SIMPLE I OBERTA.
EL PROCÉS D'ESCOLTA ES
POT REPETIR I REVISAR
FINS A TENIR EL
RESULTAT FINAL.
DESTAQUEM
APRENENTATGE I
TREBALL COL·LABORATIU.

ABPA

- Dins del ABPA pot ser un projecte artístic en si mateix o pot servir com a recurs per a treballar continguts d'altres projectes i difondre les propostes de manera artística mitjançant recursos de gravació i edició d'àudio, investigació i experimentació amb material sonor existent i de creació pròpi.
- Desenvolupa la percepció estètica.
- Fomenta la visió crítica i el pensament divergent.
- Desenvolupa la creativitat.
- Aporta equilibri dintre d'una visió humanística de l'educació.

INTRODUCCIÓ

2 // ORIGEN I EVOLUCIÓ

ORIGEN

Des dels anys 20 fins a l'actualitat la ràdio ha estat un element imprescindible en la **formació** de totes les etapes educatives. Al llarg d'aquest temps ha anat adaptant-se als diversos contextos socioculturals i possibilitats metodològiques que anaven sorgint i que, en cada situació, donaven resposta a les necessitats de l'entorn escolar.

APARICIÓ DEL PODCASTING

Després de la crisi originada per l'aparició de la televisió en els anys 70 i sobretot en els 80, es produeix un **ressorgir de la ràdio propiciada per l'aparició d'Internet i la digitalització dels formats**. Les plataformes amb accés directe possibiliten una escolta a la carta on la ràdio es reinventa en forma de **podcasting**. Amb el *podcast* "es facilita la possibilitat de convertir-nos en creadors i distribuïdors de continguts sonors a través d'Internet" (Segelles, 2011, p. 31).

El podcasting possibilita un **recurs metodològic** molt potent a nivell educatiu atenent currículum i treball col·laboratiu on no es treballen únicament la part comunicativa i lingüística sinó qualsevol contingut de la resta d'especialitats.

BENEFICIS

Aprenentatge actiu
Esperit crític i coneixement de
l'entorn. Adaptació de les activitats als
continguts

ACRÒNIM "PODCAST"

pod (public on demand)
cast (broadcasting)
Hammersley, 2004

2 // ORIGEN I EVOLUCIÓ

ADAPTACIÓ DE LES ACTIVITATS ALS CONTINGUTS

Els continguts de podcast són tan variats com els formats de programa que es poden utilitzar. Així, notícies, cultura, economia, ciència, música, literatura, etc. poden abordar-se en forma d'entrevistes, monogràfics, noticiaris, magazine, o qualsevol format de programa que s'ajuste a les nostres necessitats. D'altra banda es pot atendre el *target* al qual van dirigits: familiar, infantil, tercera edat, etc.

POTENCIAL EDUCATIU

El poder imaginatiu i expressiu de la ràdio, les metodologies col·laboratives i cooperatives, el potencial narratiu, la promoció de la lectura són algunes de les fortaleses del podcasting. Segons la Piràmide d'Aprenentatge d'Edgar Gale després de 2 setmanes tendim a recordar el 10-20% del que llegim i sentim (aprenentatge passiu) però recordem el 90% del que diem i fem (aprenentatge actiu). És per això que el podcasting suposa una gran oportunitat per a enriquir metodològicament una classe o projecte.

APRENTATGE ACTIU, ESPERIT CRÍTIC I CONEIXEMENT DE L'ENTORN

Hem de prestar especial atenció a l'esperit crític que la ràdio i el podcast pot desenvolupar en l'alumnat. És un mitjà idoni per al coneixement de la realitat que envolta als joves sigui com sigui la seva etapa educativa. Per tot l'anterior és necessari que el docent sigui capaç de tenir un domini tècnic dels elements per a la realització de ràdio i podcast així com establir la metodologia més adequada per a la realització d'activitats i projectes relacionats amb ells.

Sobre els tipus d'activitats segons l'etapa educativa i l'aprofundiment en tot el comentat fins ara és molt interessant la lectura voluntària que proposem.

LECTURA

“La radio como recurso didáctico en el aula de infantil y primaria: los podcast y su naturaleza educativa”
(Melgarejo y Rodríguez, 2013)

DEFINICIÓ

3 // DEFINICIÓ

QUÈ ÉS UN PODCAST?

PODCAST

És un arxiu comunament d'àudio, encara que no es limita a això. Es distribueix per Internet usant tecnologia RSS (*Really Simple Syndication*) per ser escoltat en reproductors portàtils. Les tipologies de *podcast* més comuns són entreteniment, informació, formació i persuasió.

Molts podcasts són alguna cosa similar als programes de ràdio amb els que estem familiaritzats, però aviat veurem que el món del *podcasting* permet moltes grans possibilitats a més de poder publicar el teu propi programa de ràdio per tot el món.

EL PROCÉS D'ESCOLTA ES
POT REPETIR I REVISAR
FINS A TENIR EL RESULTAT
FINAL AMB UN TREBALL
COL·LABORATIU

LECTURA

"Descubre 4 tipos de podcasts según el contenido, ¿Cuál es el tuyo?"

Isaac Baltanás

3 // DEFINICIÓ

EDUCACIÓ EXPANDIDA · ABP · APS

El podcast com a recurs educatiu està lligat al concepte d'educació expandida (ZEMOS98, 2009), que es refereix a una modalitat educativa que combina elements propis de l'educació formal i informal i l'ús de les tecnologies. En aquest format educatiu, l'alumne passa a ser un **prosumidor** (Toffler, 1980). Canvia el rol de consumidor passiu de continguts per a assumir un nou rol actiu, i es converteix en protagonista del seu propi aprenentatge.

EL PODCAST A L'AULA ENS PERMET TREBALLAR L'APRENTATGE BASAT EN PROJECTES I TAMBÉ FER INCURSIONS EN L'APRENTATGE SERVEI A TRAVÉS DE LA DIVULGACIÓ DE PROJECTES SOCIALS. ES PODEN REALIZAR PODCAST TANT EN EDUCACIÓ PRIMÀRIA COM EN SECUNDÀRIA (Climent, 2018)

LECTURA RECOMANADA

Climent, I. (2018): El "podcast" como recurso educativo en el aula de música. Revista Eufonía: Didáctica de la música, N° 76, 2018

TIPUS

4 // TIPUS DE PODCAST

UN TIPUS DE PODCAST PER A LES NOSTRES NECESSITATS

PODCAST D'AUDIO

Són únicament d'àudio, generalment en format MP3 (també pot ser AAC). Els podcasts d'àudio (en format mp3) són els més compatibles amb tots els equips i dispositius de mitjans portàtils. Entre els aspectes positius dels podcasts d'àudio, s'inclouen la seva grandària d'arxiu relativament petit (generalment menys de 10 MB) i que són relativament fàcils de crear.

NOTA

En aquesta càpsula formativa ens centrarem en aquest tipus de podcast

PODCAST DE VÍDEO

El *podcast* de vídeo també conegut com *vodcast* o *videocast*. A diferència d'un podcast d'àudio, la creació d'un Podcast de vídeo és com qualsevol altre projecte de producció de vídeo i requereix més temps de producció i planificació. Quant a la grandària d'arxiu, la descàrrega d'un *podcast* de vídeo requereix una connexió de gran ample de banda. Això és a causa que són arxius de gran grandària (normalment més de 100 MB cadascun). El format preferit per *podcasts* de vídeo és típicament: m4v o mp4.

EXEMPLE

Video podcast // Unitat Didàctica
Matilde Salvador

4 // TIPUS DE PODCAST

SCREENCASTS

Un screencast és un enregistrament digital de la pantalla de la computadora, també coneguda com una captura de pantalla de vídeo amb la narració d'àudio. Els productes més recents suporten formats de fitxers més compactes, tals com Adobe Flash i Mp4. Aquests tenen característiques d'edició més sofisticades permetent canvis en la seqüència, moviment del ratolí i àudio..

PODCAST D'AUDIO EDUCATIU

Un arxiu d'àudio amb un contingut didàctic a partir d'una planificació i treball en col·laboratiu que pot ser elaborat per docents, alumnat, institució o combinació dels anteriors.

NOTA

En aquesta càpsula formativa ens centrarem en aquest tipus de podcast

4 // TIPUS DE PODCAST

POTENCIAL D'UN PODCAST EDUCATIU

- Possibilitat d'elaboració de continguts adaptats a la realitat i necessitats de l'aula.
- Alumnat acostumat a consumir música i àudios mitjançant els seus dispositius.
- Possibilitat de planificar el podcast al voltant del tema d'estudi i els objectius desitjats al context educatiu.
- Participació directa al procés d'aprenentatge. Això afavoreix la motivació per participar en la producció del producte i no només en la recepció d'aquest.
- Estimular la imaginació i creativitat.
- Millorar la comprensió de continguts.
- Potenciar l'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar competències lingüístiques i comunicatives. Impulsar el treball col·laboratiu i per intel·ligències múltiples. Potenciar el bon ús de les noves tecnologies.

EXEMPLE

pots escoltar un podcast educatiu

REALITZACIÓ

5 // FASES EN L'EDICIÓ D'UN PODCAST

COM FAIG UN PODCAST?

EINES PER FER UN PODCAST

Abans de fer un podcast he de pensar en les eines necessàries per poder fer-ho:

FASE 1: CONCEPTE

Tria un **tema i estructura** el teu programa en el format que desitgis notícies, cultura, economia, ciència, música, literatura, etc. Pots/podeu donar-li el vostre propi estil. Realitza un **guió o escaleta** (en la pàgina següent tens l'explicació).

NOTA: és important establir una periodicitat per a donar resposta als vostres seguidors. No és recomanable realitzar programes massa llargs.

FASE 2: TÈCNICA · EDICIÓ

Gravar. Pots fer la gravació amb un equip prou professional però també existeix la possibilitat de fer-ho amb recursos com una gravadora portàtil, un ordinador o un mòbil.

AUDACITY. Programa per gravar i editar.

Descarregar programa

Guia ràpida en anglés

Guia d'aprenentatge Audacity · Creació de Podcast

FASE 3: PUBLICACIÓ

Exportar mp3 y publicació en:

IVOOX

RECOMANACIÓ

pots trobar molts editors i plataformes per fer podcast però nosaltres proposem només un de cada tipus per fer-ho més pràctic

5 // FASES EN L'EDICIÓ D'UN PODCAST

5 // FASES EN L'EDICIÓ D'UN PODCAST

FASE 1

ELECCIÓ TEMA, FORMAT I DURADA

GUIÓ TÈCNIC

Guió radiofònic és l'eina que ens permet planificar el nostre programa i tenir registre de tot el material sonor que serà necessari per a realitzar el programa, ja que la seua confecció exigeix un treball en equip.

Característiques del guió radiofònic.

Llenguatge i presentació molt clara, organitzada i comprensible per tots els participants; tècnics, locutors, redactors, ambientadors musicals, etc.

TIPUS DE GUIONS

Guions literaris. Importància fonamental als textos dels locutors. Han d'aparèixer els llocs on apareixen les músiques, efectes sonors i indicacions d'èmfasi per als locutors/es (melancòlic, rient, etc.)

Guions tècnics. Indicacions tècniques en forma de pautes

Guions tècnics-literaris. Combinació dels anteriors. Són més complets. segons la possibilitat de fer modificacions: oberts/tancats

RECOMANACIÓ

pots descarregar un exemple de guió tècnic d'un programa en directe de les nostres formacions

5 // FASES EN L'EDICIÓ D'UN PODCAST

COM REDACTAR UN GUIÓ LITERARI:

Pots estructurar el guió en tres parts: introducció, desenvolupament i tancament.

Introducció: atractiu, interessant i motivador. A més a més, hem d'anunciar part del contingut que es desenvoluparà en la següent fase.

Desenvolupament: aprofundir en els temes sense perdre l'interès de l'oient i les idees principals.

Tancament: recapitulació de les idees principals de manera original i creatiu perquè l'oient desitgi escoltar el pròxim programa.

L'ESCALETA

Una presentació cronològica clara dels elements que intervenen al programa.

Parts o textos que estructurin el guió Indicació del temps. Temps de duració de la part i/o acumulat (general).

Molt paregut o similar al guió tècnic i utilitzat en programes en directe i d'entreteniment.

Altres indicacions: gravat/directe, continguts com sintonies o caretes, responsables, indicacions pel control tècnic, músics en directe, etc.

5 // FASES EN L'EDICIÓ D'UN PODCAST

FASE 2. RECURSOS D'EDICIÓ

AUDACITY

NOTA:

És molt important destacar que aquesta càpsula no se centrarà en l'aprenentatge de programes d'edició d'àudio com **AUDACITY**. En cas de necessitar una formació en la introducció al AUDACITY molts recursos i tutorials al web.

Algunes de les funcions essencials són treballar amb més d'una pista per a poder modificar veus i músiques de manera independent. Tallar, copiar, pegar, fases, *Auto-Duck* són fonamentals.

JINGLE PALETTE

<http://www.jinglepalette.com>

Per a enriquir el programa de ràdio en directe amb música existeixen aplicacions que faciliten la llançadora i mescla de música durant el programa.

És important anomenar i seqüenciar els àudios en relació amb el guió tècnic (mirar el exemple de guió)

RECOMANACIÓ

Per a fer ràdio en directe és molt important la comunicació visual gestual. Això facilita la tasca d'ajust de nivells d'intensitat entre les veus i la música de fons, caretes o sintonies.

RECOMANACIÓ

Auto-Duck possibilita l'ajust d'intensitats entre veus i música de manera automàtica. Vídeo Exemple

Aquesta aplicació va ser dissenyada per a ser un reproductor de ràdio jingles instantanis per a estudis de televisió. Reprodueix MP3, MP2, MP1, MPA, OGG i arxius d'àudio WAV. També suporta arxius WAV comprimit amb la condició que ha instal·lat el códec adequat en el sistema. Jingle Palette li ofereix la gran possibilitat de tenir múltiples jingles al seu abast per a reproduir-los en l'aire en un sol clic. Vostè pot tenir un número il·limitat de jingles preparats per a llançar just a temps als seus programes. Poden ser organitzats en paletes que vostè pot nomenar. Pot contenir fins a 30 jingles que es pot jugar amb un sol clic del ratolí de diverses maneres. Paletes de commutació es realitza fàcilment, amb un simple clic. MP3, MP2, MP1, MPA, OGG i WAV arxiu d'àudio a l'instant d'iniciar la reproducció.

5 // FASES EN L'EDICIÓ D'UN PODCAST

MÚSICA LLIURE

És molt important respectar la llei de drets d'autor encara que no fem ús comercial dels nostres programes per ser de caràcter educatiu però sempre és recomanable la utilització de música lliure de drets d'autor. Per part nostra, i com estem fent durant el desenvolupament d'aquesta càpsula, recomanarem una plataforma. Si investigueu en la xarxa podreu trobar alternatives similars semblants.

Amb al voltant de 400,000 cançons d'aproximadament 40,000 artistes, Jamendo és des de lluny, un dels més grans dipòsits de música gratuïta en internet. No trobarà aquí als seus artistes favorits, però la interfície permet trobar fàcilment nous músics talentosos. En comptes de buscar per gènere, pot buscar pistes per popularitat, les més descarregades, les més escoltades i l'últim llançament. La popularitat d'una cançó es mesura sobre la base de les avaluacions dels usuaris.

JAMENDO.COM

5 // FASES EN L'EDICIÓ D'UN PODCAST

FASE 3. PUBLICACIÓ

IVoox és un espai en el qual podem publicar, escoltar, compartir i descarregar àudios. També és una comunitat en la qual es poden recomanar o descobrir nous programes, àudios o podcasts. Continua llegint i podràs visitar interessants exemples pràctics d'ús de podcast a l'aula..

IVOOX.COM

RECORDA

Recorda les etapes del procés que hem estudiat en el Marc Teòric inicial seguint a María Acaso i Clara Megías, en el seu llibre Art Thinking (2017). Aquestes fases o etapes són vàlides en la elaboració d'un podcast com a projecte ABPA o com a part d'altre projecte.

1. PREGUNTAR-SE
2. ANOMENAR
3. ALIMENTAR-SE
4. EXPERIMENTAR
5. COMPARTIR

Com pots veure encaixa perfectament amb el model proposat en aquesta càpsula

INSTAL·LACIÓ

6 // ELEMENTS PER FER PODCASTING

COM MONTE UNA INSTAL·LACIÓ?

MUNTATGE D'ELEMENTS PER FER UN PODCAST

En el següent apartat mostrarem els elements i muntatge per a configurar una instal·lació amb l'objectiu de realitzar l'emissió i/o enregistrament d'un Podcast. Evidentment es pot realitzar amb uns recursos o elements més modestos optant per gravar amb una gravadora portàtil o fins i tot amb un simple mòbil però sens dubte la instal·lació que es presenta seria l'escenari ideal per a gaudir una experiència podcasting lligada al treball per projectes on cada participant pot adoptar un rol en l'equip diferent: tècnic de so, locutor, director de programa, convidats, etc.

VIDEO EXPLICATIVO

AVALUACIÓ

7 // INSTRUMENTS D'AVAUACIÓ

COM AVALUE UN PODCAST?

EINES PER AVALUAR UN PODCAST

Sens dubte els instruments més adequats per a avaluar els projectes educatius relacionats amb la ràdio o el podcast són aquells que valoren el procés. Han d'atendre l'avaluació procedimental de totes les fases en les quals s'ha participat i és molt interessant que l'alumnat forme part en el disseny d'aquests instruments perquè sàpiga en tot moment què s'espera del seu treball.

Alguns d'aquests els instruments són les taules d'observació i les rúbriques. Nosaltres facilitarem una exemple de **rúbrica** però seria interessant realitzar un instrument que s'ajustés a cada cas particular perquè fos més eficient.

Finalment recordar que aquest instrument d'avaluació pot donar resposta a gran part del currículum a les nostres aules (lingüístic, matemàtic, científic, de contingut, de l'ús de les TIC, etc)

EXEMPLE

pots descarregar un exemple de
rúbrica

BIBLIOGRAFIA

Acaso, M. i Megías, C. (2017). Art Thinking: cómo el arte puede transformar la educación. Madrid, España. Editorial Paidós.

Climent, I. (2018): El "podcast" como recurso educativo en el aula de música. Revista Eufonía: Didáctica de la música, Nº 76, 2018, págs. 39-42

Merayo, A. (2007): "La fascinante magia de la radio". En Merayo, A. (Ed.), El gato en el microondas. Enseña a tu hijo a convivir con los medios. (pp. 151-172). Barcelona: Nabla.

Quintana, R. (2001): "El lenguaje de la radio y sus posibilidades educativas". Comunicar 17

Toffler, A. (1980): The Third Wave ('La tercera ola'). EE.UU. Bantam Books.

ZEMOS98 (2009): "Educación Expandida: La educación puede suceder en cualquier momento y en cualquier lugar". Gestión creativo cultural. zemos98.org

WEBGRAFIA

Melgarejo, I y Rodríguez, M (2013): "La radio como recurso didáctico en el aula de infantil y primaria: los podcast y su naturaleza educativa"

Recuperado de:

<https://revistas.uam.es/tendenciaspedagogicas/article/view/2023> [Consulta: 25 de noviembre de 2018].

<http://podcastpro.audio/blog/tipos-de-podcasts>
